

۱- در کدام گزینه، حذف فعل رخ داده است؟

- ۱) تویی رزاق هر پیدا و پنهان
- ۲) چو در وقت بهار آبی پدیدار
- ۳) الهی فضل خود را یار ما کن
- ۴) گل از شوق تو خندان در بهار است
- تویی خلاق هر دانا و نادان
- حقیقت پرده برداری ز رخسار
- ز رحمت، یک نظر در کار ما کن
- از آنش نقش‌های بی‌شمار است

۲- در متن «و آنکه غفلت بر احوال وی غالب و عجز در افعال وی ظاهر بود، حیران و سرگردان و مدهوش و پای‌کشان، چپ و راست می‌رفت و در فراز و نشیب می‌دوید تا گرفتار شد.» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) دو رابطه معنایی تضاد وجود دارد.
- ۲) «غالب» جزو کلمات هم‌آوا است.
- ۳) کلمات غالب و ظاهر سجع متوازن دارد.
- ۴) حذف فعل به قرینه «معنوی» وجود دارد.

۳- در کدام گزینه حذف فعل به قرینه معنایی صورت گرفته است؟

- ۱) کار تو جز خدای نگشاید
- ۲) از توکل نفس تو چند زنی
- ۳) گوید آنگاه نفس من با من
- ۴) حاجت از کردگار خواهم من
- به خدای ار ز خلق هیچ آید
- مرد نامی و لیک کم ز زنی
- که چه پوشم؟ بگویمش که کفن
- وز تو حالی بد و پناهم من

۴- در همه بیت‌ها به جز ..... ، دو مورد حذف فعل به قرینه معنایی رخ داده است.

- ۱) شکر خدا که مرد به بیداری فراق
- ۲) آسمان گو مفروش این عظمت کاندر عشق
- ۳) مژده ای دل که مسیحا نفسی می‌آید
- ۴) به درد مایل از آن سان که دیگران به دوا
- وحشی کسی که دیده بخت تو خفته خواست
- خرمن مه به جوی خوشه پروین به دو جو
- که ز انفاس خوشش بوی کسی می‌آید
- به زهر طالب از آن سان که دیگران به غسل

۵- زمان فعل‌های جمله در عبارت «هیچ حفره‌ای از حفره‌های زندگی ایرانی نیست که از جانب سعدی شناخته نباشد» به ترتیب کدام است؟

- ۱) مضارع التزامی، ماضی التزامی
- ۲) ماضی استمراری، مضارع التزامی
- ۳) مضارع اخباری، ماضی التزامی
- ۴) مضارع اخباری، مضارع التزامی

۶- حذف فعل در کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) صحبت عافیت گرچه خوش افتاد ای دل
- ۲) کمند صید بهرامی بیفکن جام جم بردار
- ۳) خوشا شیراز و وضع بی مثالش
- ۴) به داغ بندگی مردن در این در
- جانب عشق عزیز است فرو مگذارش
- که من پیمودم این صحرا نه بهرام است و نه گورش
- خداوندا نگه‌دار از زوالش
- به جان او که از ملک جهان به

۷- نقش دستوری واژه‌های بیت زیر، در کدام گزینه کاملاً درست مشخص شده است؟

«تو کافر دل نمی‌بندی نقاب زلف و می‌ترسم که محرابم بگرداند خم آن دلستان ابرو»

- ۱) نقاب (متمم)، محراب (مسند)، ابرو (نهاد)
- ۲) نقاب (مفعول)، محراب (مفعول)، ابرو (مضاف‌الیه)
- ۳) دل (مفعول)، محراب (مفعول)، ابرو (مضاف‌الیه)
- ۴) نقاب (مفعول)، محراب (مفعول)، ابرو (مضاف‌الیه)

۸- مشخصات کدام فعل، درست بیان شده است؟

- ۱) کیوتران اضطرابی می‌کردند و هریک خود را می‌کوشید: مضارع اخباری، دوم شخص جمع
- ۲) پیغامی است سوی بونصر در بابی تا داده‌آید: مضارع التزامی، مجهول
- ۳) در هنگام بلا شرکت بوده‌است: ماضی بعید، معلوم
- ۴) بر من حقی واجب شده‌است: ماضی نقلی، مجهول

۹- در ابیات زیر نوع «واو» را به ترتیب مشخص کنید.

- «متنی نیست اگر روز و شبی بیشم داد   چه ازو کاست و بر من چه فزود ای ساقی»
 تشنه خون زمین است فلک، وین مه نو   کهنه داسی است که بس کشته درود ای ساقی»
- ① عطف - ربط - عطف   ② عطف - ربط - ربط   ③ عطف - عطف - ربط   ④ ربط - ربط - ربط

۱۰- نوع «واو» به کار رفته در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها یکسان نیست؟

- ① آن که بر فرق تاج از زر کرد   در لحد رفت و خاک بر سر کرد
 ② خورده عالم را و بندد بر شکم سنگ مزار   سیر چشمی در نهاد خاک مردم‌خوار نیست
 ③ پیش ما بینی کریمانی که گاه مائده   ماکیان بر در کنند و گربه در زندان‌سرا
 ④ دلبر جان‌ربای عشق آمد   سر بُر و سر نمای عشق آمد

۱۱- نوع «واو» در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- ① آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام   بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد
 ② در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت   این عوعوی سگان شما نیز بگذرد
 ③ همت بلند دار که نزد خدا تو خلق   باشد به قدر همت تو اعتبار تو
 ④ سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری   که حق صحبت مهر و وفا نگه‌دارد

۱۲- نقش ضمیر شخصی در کدام گزینه نادرست است؟

- ① دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای   فرشته‌ات به دو دست دعا نگه‌دارد (مفعول)
 ② هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد   خدایش در همه حال از بلا نگه‌دارد (مضاف‌الیه)
 ③ چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت   ز دست بنده چه خیزد خدا نگه‌دارد (متمم)
 ④ غبار راه‌گذارت کجاست تا حافظ   به یادگار نسیم صبا نگه‌دارد (مضاف‌الیه)

۱۳- در کدام بیت نقش تمام ضمیرها یکسان است؟

- ① ما با امید صبح وصال تو زنده‌ایم   ما را ز هول این شب هجران نگاه‌دار
 ② در راه عشق گر برود جان ما چه باک   ای دل تو آن عزیزتر از جان نگاه‌دار
 ③ صدای توست که بر می‌زند ز سینه من   کجایی ای که جهان از تو پر ز پژواک است
 ④ سزای خوبی تو بر نیامد از دستم   زمانه نیز چه بد می‌دهد سزای تو را

۱۴- نقش ضمیر شخصی در کدام گزینه متفاوت است؟

- ① گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان   نگاه‌دار سر رشته تا نگه‌دارد
 ② سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری   که حق صحبت مهر و وفا نگه‌دارد
 ③ غبار راه‌گذارت کجاست تا حافظ   به یادگار نسیم صبا نگه‌دارد
 ④ سودای آن‌ش بگرفت که آیا در این حقّه، چه سرّ است؟

۱۵- در چند بیت از ابیات زیر ضمیر پیوسته در جایگاه «مفعول» به کار رفته است؟

- الف) سعدیا گوسفند قربانی   به که نالد ز دست قصابش
 ب) خواب از آن چشم چشم نتوان داشت   که ز سر بر گذشت سیلابش
 ج) نه به خود می‌رود گرفته عشق   دیگری می‌برد به قلابش
 د) چه کند پای بند مهر کسی   که نبیند جفای اصحابش
 ه) سایرست این مثل که مستسقی   نکند رود دجله سیرابش

۱۶ - در کدام گزینه واژه دو تلفظی آمده است؟

- ۱) دیروز اگر سوخت ای دوست، غم برگ و بار من و تو
  - ۲) دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ
  - ۳) با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم
  - ۴) چون رود امیدوارم بی تابم و بی قرارم
- امروز می آید از باغ، بوی بهار من و تو
امروز خورشید در دشت، آینه دار من و تو
در باغ می ماند ای دوست، گل یادگار من و تو
من می روم سوی دریا، جای قرار من و تو

۱۷ - در کدام گزینه حذف به قرینه معنوی وجود ندارد؟

- ۱) به وفای تو که خاک ره آن یار عزیز
  - ۲) غرق غباریم و غربت، با من بیا سمت باران
  - ۳) چون حسن عاقبت نه به رندی و زاهدی است
  - ۴) گفتم ز لعل نوش لبان، پیر را چه سود
- بی غباری که پدید آید از اغیار بیار
صد جویبار است اینجا، در انتظار من و تو
آن به که کار خود به عنایت رها کنند
گفتا به بوسه شکرینش جوان کنند

۱۸ - در کدام بیت فعل های بیشتری حذف شده است؟

- ۱) عاشقی به ز منت کو که به وی پردازی
  - ۲) چنان که تشنه به آب حیات و مرده به جان
  - ۳) جنگجویان به زور پنجه و کتف
  - ۴) او به خونم تشنه و من بر لبش تا چون شود
- دلبری به ز تو ام کو که به وی پردازم
به جان تو که به دیدارت آرزومندم
دشمنان را کشند و خوبان دوست
کام بستانم از او یا داد بستاند ز من

۱۹ - نوع حذف در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) نومیدي را در امید بسته دان و امید را در نومیدي.
- ۲) نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکورو.
- ۳) مردی اهل بود و فضل داشت از شعر و ادب و هم کرمی تمام.
- ۴) یاد دارم که شبی در کاروانی همه شب رفته بودم و سحر در کنار بیشه ای خفته.

۲۰ - با توجه به بیت «دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما/ چیست یاران طریقت بعد از این تدبیر ما، کدام گزینه غلط است؟

- ۱) بیت ۳ جمله دارد.
- ۲) نقش دستوری «تدبیر ما» نهاد است.
- ۳) نهاد مصراع دوم شناسه محذوف فعل است.
- ۴) جمله مصراع اول دو جزئی و جمله مصراع دوم سه جزئی است.

۲۱ - در کدام بیت جابه جایی ضمیر آمده است؟

- ۱) مجال من همین باشد که پنهان عشق او ورزم
  - ۲) ساقیا لطف نمودی قدحت پر می باد
  - ۳) از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار
  - ۴) بدان هوس که به مستی ببوسم آن لب لعل
- کنار و بوس و آغوشش چه گویم چون نخواهد شد
که به تدبیر تو تشویش خمار آخر شد
صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد
چه خون که در دلم افتاد همچو جام و نشد

۲۲ - در همه گزینه ها حذف فعل به قرینه معنوی است به جز گزینه .....

- ۱) شفق، آینه دار نجابت // و فلق محرابی // که تو در آن // نماز صبح شهادت گزارده ای.
- ۲) به نام کردگار هفت افلاک
- ۳) نیکو خو بهتر هزار بار از نیکورو.
- ۴) اندیشه کردم که مروّت نباشد، همه در تسبیح و من به غفلت خفته.

۲۳ - «را» در کدام گزینه با سایرین متفاوت است؟

- ۱) آینه خورشید شود پیش رخ روشن او
  - ۲) نور چو فواره زند بوسه بر این باره زند
  - ۳) هر سحر از کاخ کرم چون که فرو می نگرم
  - ۴) چون سر زلفش نکشم سر ز هوای رخ او
- تاب نظر خواه و بین کاینه تایید مرا
رشک سلیمان نگر و غیرت جمشید مرا
بانگ لک الحمد رسد از مه و ناهید مرا
باش که صد صبح دمد زین شب امید مرا

۲۴ - در عبارت «شیرین ترین لبخند / بر لبان اراده توست / چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد» به ترتیب چند وابسته پیشین و چند وابسته پسین وجود دارد؟

- ۱) دو - چهار
- ۲) سه - پنج
- ۳) دو - پنج
- ۴) سه - چهار

۲۵- ساختار همه گروه‌های اسمی زیر یکسان است به استثنای گزینه ..... .

- ۱ غبطه بزرگ زندگانی   ۲ گوشه روشن وجدان   ۳ سر کودک عقل   ۴ طالع مسعود خویشتن

۲۶- در کدام بیت گروه اسمی علاوه بر صفت بیانی، مضاف‌الیه هم دارد؟

- ۱ طهارت ار نه به خون جگر کند عاشق   به قول مفتی عشقش درست نیست نماز
۲ در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع   شب‌نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع
۳ طلوع صبح سعادت فرارسد که شبش   یگانه یار به خلوت بداد اذن ورود
۴ دوش کز هجر تو دل حالت ظلمتکده داشت   یاد تو شمع فروزنده آن محفل بود

۲۷- با توجه به بیت زیر کدام گزینه درست است؟

- «علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را   که به ماسوا فکندی همه سایه هما را»
۱ ما در مصراع دوم متمم است.   ۲ را در مصراع اول نشانهٔ مفعولی است.   ۳ هما نقش مفعولی دارد.   ۴ همای رحمت ترکیب اضافی است.

۲۸- با توجه به بیت «دگر ز منزل جانان سفر مکن درویش / که سیر معنوی و کنج خانقاهت بس» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ یک پیوند وابسته‌ساز دارد.   ۲ یک حذف فعل به قرینهٔ معنوی در بیت وجود دارد.
۳ ضمیر نقش متمم دارد.   ۴ جملهٔ مصراع دوم سه جزئی است.

۲۹-

در کدام گزینه جملهٔ مرکب وجود ندارد؟

- ۱ عقل می‌خواست کز آن شعله چراغ افروزد   عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد
۲ اگر روم ز پی‌اش فتنه‌ها برانگیزد   ور از طلب بنشینم به کینه برخیزد
۳ چون حسن عاقبت نه به رندی و زاهدی است   آن به که کار خود به عنایت رها کنند
۴ هزار نقد به بازار کاینات آرند   یکی به سگه صاحب عیار ما نرسد

۳۰- در کدام گزینه‌ها جملهٔ مرکب آمده است؟

- الف) اگر با پدر جنگ جوید کسی   پدر بی‌گمان خشم گیرد بسی
ب) مر او را رسد کبریا و منی   که ملکش قدیم است و ذاتش غنی
ج) کلاه سعادت یکی بر سرش   گلیم شقاوت یکی در برش
د) تا کمال علم او ظاهر شود   این همه اسرار در صحرا نهاد
ه) چون گرفتاری عبرت از گرگ دنی   پس تو رو به نیستی شیر منی
و) هم به چشم خود جمال خود بدید   نهفتی بر چشم نابینا نهاد
۱ الف - ب - د - ه   ۲ الف - ب - ه - و   ۳ ه - و - ج - د   ۴ ب - ج - د - ه

۳۱- در کدام بیت جملهٔ «غیر ساده» یافت می‌شود؟

- ۱ کند خواجه بر بستری جانگداز   یکی دست کوتاه و دیگر دراز
۲ بخندید کاین قلعه‌ای خرم است   ولیکن نپندارمش محکم است
۳ نه اندیشه از کس نه حاجت به هیچ   چو زلف عروسان رهش پیچ‌پیچ
۴ بزرگی زبان آوری کاردان   حکیمی سخنگوی بسیار دان

۳۲- کدام گزینه به شیوهٔ بلاغی نوشته شده است؟

- ۱ مطمئناً غزل شهریار از بهترین انواع شعرغنائی امروز به شمار می‌رود.   ۲ شعر او آمیزه‌ای از شعر و عشق و لطافت و شیرینی است.
۳ هنر خوش‌نویسی را نیز او هم‌چون شعر و موسیقی خوب می‌دانست.   ۴ شهریار در میان شاعران سنت‌گرا زبانی نرم و بیانی گرم و صمیمی دارد.

۳۳- در همه ابیات به استثنای بیت ..... مفعول مقدم بر سایر ارکان جمله است.

۱) رخ شاه کاوس پر شرم دید	سخن گفتنش با پسر نرم دید
۲) خرد را گر نبخشد روشنایی	بماند تا ابد در تیره‌رایی
۳) ملک این‌جا بایدت انداختن	ملک این‌جا بایدت در باختن
۴) کرم بین و لطف خداوندگار	گنه بنده کرده است و او شرمسار

۳۴- کدام گزینه به شیوه بلاغی سروده نشده است؟

۱) شیرینی لبان تو، فرهادی آورد	دل‌خواهی آنقدر که غمت شادی آورد
۲) دل را خراب کرد و به گنج هنر رسید	عشق خرابکار تو آبادی آورد
۳) گر عشق‌ورز و مست نمی‌خواهدم خدای	باری، چرا جمال‌پریزادی آورد؟
۴) مقبول باد، عذر کمندافکنان عشق	چشم غزال رغبت صیادی آورد

۳۵- نقش واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، به ترتیب کدام است؟

«آتش ابراهیم را نبود زیان هر که نمرودی است گو می‌ترس از آن»

۱) مفعول، مسند، نهاد، متمم	۲) متمم، مسند، نهاد، متمم	۳) مفعول، نهاد، متمم، مسند	۴) متمم، مفعول، نهاد، متمم

۳۶- نقش دستوری ضمیر مشخص شده در همه گزینه‌ها یکسان است به جز .....

۱) یکی پاسخ داد شیرین و خوش	که گر خوب‌روی است، بارش بکش
۲) حالیا عشوه‌ناز تو ز بنیادم برد	تا دگر باره حکیمانه چه بنیاد کند
۳) یکی شب به خواب آن‌چنان دیدم‌ش	که چون غنچه در خرقة پیچیدمش
۴) همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود	که ز بند غم ایام نجاتم دادند

۳۷- در کدام گزینه ویژگی سبکی «دو حرف اضافه برای یک متمم» وجود ندارد؟

۱) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد	بیداد ظالمان شما نیز بگذرد
۲) مپندار این شعله افسرده گردد	که بعد از من افروزد از مدفن من
۳) به رستم بر آن‌گه بیارید تیر	تهمتن بدو گفت: بر خیره خیر
۴) کمان به زه را به بازو فکند	به بند کمر بر بزد تیر چند

۳۸- در همه گزینه‌ها هم «رای حرف اضافه» و هم «رای مفعولی» به کار رفته است. به جز گزینه.....

۱) در شیشه‌خانه آینه را نیست اعتبار	گل را ز گل‌فروش به بستان که می‌برد
۲) سیل را خاشاک در زنجیر نتواند کشید	رهروان عشق را دنیا نگردد پای‌بند
۳) چو حجت نماند جفاجوی را	به پرخاش درهم کشد روی را
۴) اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را	به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

۳۹- نوع «را» به کار رفته در کدام گزینه، با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

۱) سبزه خوابیده را بیدار سازد آب و من	چون شوم مست از شراب ناب خوابم می‌برد
۲) همی داد مژده یکی را دگر	که بخشود بر بی‌گنه دادگر
۳) هر جا که ز پای تو غباری است	ما را ز بهشت یادگاری است
۴) گر در طلبت رنجی ما را برسد، شاید	چون عشق حرم باشد، سهل است بیابان‌ها

۴۰- در کدام گزینه ترکیب‌های وصفی بیشتری دیده می‌شود؟

۱) فغان کاین لولیان شوخ شیرین‌کار شهر آشوب	چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را
۲) کرم این است و عهد این و وفا این	نکوکاری و تسلیم و رضا این
۳) چه روی و موی و بناگوش و خط و خال است این	چه قد و قامت و رفتار و اعتدال است این!

۴) این طول و عرض چند و زمان و مکان کدام	این خط و نقطه چون و محیط و مدار چیست؟

۴۱- در کدام بیت جمله مرکب دیده نمی‌شود؟

- ۱) به هوش باش که هر نقطه دام دایره‌ای است
- ۲) به هر چه می‌نگرم با دریغ و بدرود است
- ۳) باز آی ساقیا که هواخواه خدمتم
- ۴) رتبت دانش حافظ به فلک بر شده بود
- تو در هوای رهایی درین میانه مگرد
- شد آن زمان که جهان جمله مژده بود و درود
- مشتاق بندگی و دعاگوی دولتم
- کرد غمخواری شمشاد بلندت پستم

۴۲- تعداد ترکیب‌های وصفی و اضافی به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

پس آن مرد در چاه فریاد می‌کرد که در این چاه هیچ نیست و هیچ کس جواب نداد. آن مرد را ملال گرفت، چون به بالا آمد جامه و طرّار باز ندید. گفت: پاس خود می‌دارم که مبادا مرا نیز بدزدند.

- ۱) چهار - یک
- ۲) پنج - یک
- ۳) چهار - دو
- ۴) پنج - دو

۴۳- در ابیات زیر، چند ترکیب اضافی وجود دارد؟

«بگریخته است از لب لعلش شکفتگی دائم گرفتگی است که بر روی ماهش است»

- ۱) شش
- ۲) چهار
- ۳) دو
- ۴) سه

۴۴- در منظومه زیر، به ترتیب چند ترکیب اضافی وجود دارد؟

«چشمانم را در باغ خوابم گشودم / نیلوفر به همه زندگی‌ام پیچیده بود / هستی‌اش در من ریشه داشت / کدامین باد بی‌پروا / دانه این نیلوفر را به سرزمین خواب من آورده بود؟»

- ۱) شش
- ۲) پنج
- ۳) هفت
- ۴) هشت

۴۵- در کدام گزینه مفعولی پس از فعل خود نیامده است؟

- ۱) ای غایب از نظر به خدا می‌سپارمت
- ۲) سواد لوح بینش را عزیز از بهر آن دارم
- ۳) تو گر خواهی که جاویدان جهان یک سر بیارایی
- ۴) حافظ شراب و شاهد و رندی نه وضع توست
- جانم بسوختی و به دل دوست دارمت
- که جان را نسخه‌ای باشد ز لوح خال هندویت
- صبا را گو که بردارد زمانی برق از رویت
- فی‌الجمله می‌کنی و فرومی‌گذارمت

۴۶- در عبارت شعری زیر، چند مضاف‌الیه وجود دارد؟

«ای سرور باران‌ها و فصل‌ها/ ای برترین حماسه/ تاریخ روزی، روستای کوچکی را/ از روستاهای جنوب به یاد خواهد آورد/ که معرکه خوانده می‌شود/ روستایی که با صدرش، با سینه‌اش/ از شرافت خاک و کرامت انسان بودن دفاع کرد.»

- ۱) چهار
- ۲) پنج
- ۳) هفت
- ۴) شش

۴۷- در کدام بیت منادا دیده می‌شود؟

- ۱) حافظ از نظم بلندآوازه
- ۲) این زمان از راه می‌آید بهار
- ۳) سعه‌ها و نحس‌ها دانسته‌ای
- ۴) شمس الحق تبریزی از بس که درآمیزی
- کرد آیین سخن را تازه
- خسته‌گام و نیم‌رنگ و ناشناس
- ننگری سعدی تو یا ناشسته‌ای
- تبریز خراسان شد تا باد چنین بادا

۴۸- در کدام گزینه منادا حذف نشده است؟

- ۱) گفتم ای عشق من از چیز دگر می‌ترسم
- ۲) ای صفا و ای وفا در جور عشق
- ۳) چون مه چارده شب را تو بر آرای به حسن
- ۴) از بهر خدا سایه ز من باز مگیر
- گفت آن چیز دگر نیست دگر هیچ مگو
- ای خوشا و ای خوشا اقبال عشق
- ای به شب‌ها و سحرها به دعا جُسته من
- ای سایه رحمت خدا سایه تو

۴۹- کدام بیت منادا دارد؟

- ۱) بگو القاب شمس‌الدین تبریز/ مدار از گوش مشتاقان نهانش
- ۲) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من/ چو اسیر توست اکنون به اسیر کن مدارا

- ۳) دل اگر خداشناسی همه در رخ علی بین/ به علی شناختم من به خدا قسم خدا را
- ۴) ز چنگ زهره شنیدم که صبحدم می‌گفت/ غلام حافظ خوش لهجه خوش آوازم

۵۰ - کدام بیت «منادا» ندارد؟

① حافظ آراسته کن بزم و بگو واعظ را	که ببین مجلسم و ترک سر منبر گیر
② مگو ناصح که «فخری» دل به گشت بوستان بگشا	که بی او صد بهار این غنچه در گلزار نگشاید
③ نه عمر خضر بماند نه ملک اسکندر	نزاع بر سر دنیای دون مکن درویش
④ در بیابان طلب گرچه ز هر سو خطری است	می‌رود حافظ بیدل به تولای تو خوش

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه ۳ یادمان باشد که پس از مناداها، جمله‌ای حذف شده است:
الهی [به من بنگر یا به من گوش کن یا تو را می‌خوانم یا ...]
- ۲ - گزینه ۴ چپ و راست و فراز و نشیب دو رابطه معنایی تضاد هستند. غالب و قالب هم‌آوا هستند و غالب و ظاهر کلمات هماهنگ در وزن در پایان جمله‌ها آمدند. فعل «بود» در جمله اول به قرینه لفظی حذف شد.
- ۳ - گزینه ۱ به خدا [سوگند می‌خورم] اگر از خلق هیچ کاری برآید.
- ۴ - گزینه ۴ گزینه ۱: ای «وحشی» [به من گوش کن] شکر خدا [می‌کنم] که به بیداری فراق مرد، کسی که دیده بخت تو را خفته می‌خواست.
گزینه ۲: [به] آسمان بگو که این عظمت (بزرگی‌اش را) را نفروشد (به رخ نکشد) که در عشق خرمن ماه به جوی [است] و خوشه پروین به دو جو [است].
گزینه ۳: ای دل [با تو هستم]، مژده [یده] که مسیحا نفسی می‌آید که ...
گزینه ۴: به درد مایل [هستم]، از آن‌سان که دیگران به دوا [مایل هستند] و به زهر طالب [هستم]، از آن‌سان که دیگران به عسل [طالب هستند].
- ۵ - گزینه ۴ نیست (= نمی‌باشد): مضارع اخباری // فعل جمله دوم «نباشد» است (نه شناخته نباشد): مضارع التزامی
- ۶ - گزینه ۲ حذف فعل در این گزینه برخلاف گزینه‌های دیگر لفظی است: در این صحرا نه بهرام است نه گور بهرام (است).
- ۷ - گزینه ۴ تو کافر دل نقاب زلف [را] نمی‌بینی و [من] می‌ترسم که خم آن ابروی دلستان محرابم را بگرداند (تغییر بدهد).
تو کافر دل نقاب زلف [را] نمی‌بینی و [من] می‌ترسم که خم آن ابروی دلستان محرابم را بگرداند (تغییر بدهد).
نهاد بدل / مفعول نهاد / نهاد / مفعول
- ۸ - گزینه ۲ گزینه ۱: شناسه به قرینه لفظی حذف شده؛ یعنی: کبوتران اضطرابی می‌کردند و هریک خود را می‌کوشید [ند]، پس فعل جمله ماضی استمراری سوم شخص جمع است. (معلوم بودن فعل هم که معلوم است!) // گزینه ۲: داده‌آید = داده بشود: مضارع التزامی، مجهول // گزینه ۳: بوده‌است: ماضی نقلی. «است» فعل کمکی و «بود» فعل اصلی است. // گزینه ۴: «است» کمکی است برای ساختن ماضی نقلی، ولی فعل، معلوم است نه مجهول، در فعل مجهول باید پیش از «شد»، صفت مفعولی بیاید.
- ۹ - گزینه ۲ شب و روز ← عطف از او چه کاست و چه بر من افزود ← ربط فلک تشنه خون زمین است و این ماه نو داسی کهنه است.
- ۱۰ - گزینه ۴ «و» در گزینه (۴) از نوع واو عطف است که دو واژه را با نقش یکسان به یکدیگر معطوف می‌کند اما «و» در سایر گزینه‌ها واو ربط است که دو جمله را به هم وصل می‌کند.
توجه ۱: معمولاً قبل یا بعد واو ربط یک فعل می‌آید.
توجه ۲: «واو ربط» در عبارتی می‌آید که بیش از یک جمله باشد.
- ۱۱ - گزینه ۲ در گزینه (۲) «واو» ربط وجود دارد و سایر گزینه‌ها «واو» عطف هستند.
- ۱۲ - گزینه ۲ در گزینه (۲) ضمیر شخصی مفعول است (خدا او را از بلا ننگه‌دارد).
- ۱۳ - گزینه ۴ همه ضمیرهای آمده در این بیت نقش مضاف‌الیهی دارند. خوبی تو / دستم / سزای تو بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: «ما: نهاد / تو: مضاف‌الیه / ما: مفعول
گزینه ۲: «ما: مضاف‌الیه / تو: نهاد
گزینه ۳: «تو - من: مضاف‌الیه / تو: متمم
- ۱۴ - گزینه ۴ در گزینه (۴) ضمیر شخصی، مفعول است (سودای آن، او را بگرفت).
- ۱۵ - گزینه ۱ ابیات ج، د و ه دارای افعال گذارا به مفعول هستند ولی در موارد ج و ه ضمیر پیوسته آنها نقش مفعول گرفته است. «دیگری او را با قلاب می‌برد» و «دجله، او را سیراب نمی‌کند» شکل گسترش یافته ابیات است و نقش مفعول در آن مشهود است. ضمیر پیوسته در بیت د مضاف‌الیه است.
در بیت «ب» نقش ضمیر متصل بیت مضاف‌الیه است: سیل از سرش گذشت.
در بیت الف نیز ضمیر نقش مضاف‌الیه دارد
- ۱۶ - گزینه ۳ واژه یادگار دو تلفظی است یادگار - یادگار
- ۱۷ - گزینه ۲ در گزینه (۲) حذف به قرینه لفظی است. غرق غبار هستیم و غرق غربت هستیم.
گزینه (۱): به وفای تو (قسم می‌خورم) که ...
گزینه (۳): آن به (بهتر است) که کار خود را ...
- ۱۸ - گزینه (۴): گفتم از نوشین لبان برای پیر چه سودی (است) گفت...
- ۱۹ - گزینه ۲ گزینه ۱: فعلی حذف نشده است و «کو» خودش به جای فعل عمل می‌کند (شبه‌جمله است): عاشقی بهتر از من برای تو کو؟ که به او پیردازی و دلبری بهتر از تو برای من کو؟ که به او پیردازم
- ۲۰ - گزینه ۲: چهار جمله است و ۳ فعل در آن حذف شده است.
گزینه ۳: دو جمله است.
گزینه ۴: ۵ جمله است و ۲ فعل در آن حذف شده است.

- ۱۹ - گزینه ۲ در گزینه (۲) حذف فعل اسنادی به قرینه معنوی است و در سایر گزینه‌ها حذف فعل به قرینه لفظی است.
- ۲۰ - گزینه ۳ نهاد در جمله مصراع دوم همان تدبیر ما است که در گزینه «۲» به آن اشاره شده.
- بیت دارای ۳ جمله است، «دیشب پیر ما از مسجد به میخانه آمد» شکل گسترده مصراع اول است.
- [ای] یاران طریقت ← (منادا و شبه جمله) تدبیر ما بعد از این چیست؟ شکل گسترده مصراع دوم است.
- ۲۱ - گزینه ۳ در «صد ملک سلیمان زیر نگینم باشد» جابه‌جایی ضمیر اتفاق افتاده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آغوش او

گزینه «۲»: قدح تو

گزینه «۴»: دل من

- ۲۲ - گزینه ۴ در گزینه (۴) حذف فعل به قرینه لفظی است (اندیشه کردم که مرّوت نباشد همه در تسبیح باشند، و من به غفلت خفته باشم)
- بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): شفق آینه‌دار نجابت است، و فلق محرابی است، ...

گزینه (۲): به نام کردگار هفت افلاک آغاز می‌کنم، ...

گزینه (۳): نیکوخوا بهتر هزاربار از نیکورو است

- ۲۳ - گزینه ۲ «را» در این گزینه نقش مفعولی دارد، اما در گزینه‌های دیگر حرف اضافه است.

گزینه «۱» آینه به من تابید.

گزینه «۲» غیرت جمشید مرا بین.

گزینه «۳»: بانگ لک الحمد از ماه و ناهید به من می‌رسد.

گزینه «۴»: صد صبح از این شب امید بر من بدمد.

- ۲۴ - گزینه ۲ وابسته‌های پیشین: شیرین‌ترین، چندان (تناور)، چندان (بلند)

وابسته‌های پسین: اراده، تو، تماشا، کودک، عقل

- ۲۵ - گزینه ۳ در گزینه (۳) هسته + مضاف‌الیه + مضاف‌الیه است و سایر گزینه‌ها هسته + صفت بیانی + مضاف‌الیه است.

- ۲۶ - گزینه ۴ شمع فروزنده آن محفل:

فروزنده: صفت بیانی

آن محفل: گروه اسمی در نقش مضاف‌الیه (آن: وابسته پیشین / محفل: هسته)

- ۲۷ - گزینه ۴ «همای رحمت» یک ترکیب اضافی از نوع اضافه تشبیهی است. رحمت به پرنده‌ای (هما) مانند شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: متمم در مصراع دوم «ماسوا» است.

گزینه «۲»: را در مصراع اول مفعولی نیست، نشانه حرف اضافه است به معنای برای.

گزینه «۳»: سایه مفعول است و هما مضاف‌الیه به حساب می‌آید.

- ۲۸ - گزینه ۲ این گزینه نادرست است، زیرا «درویش» منادا است و فعل آن به قرینه معنوی حذف شده، به علاوه در مصراع دوم در جمله سیر معنوی و کنج خانقاه برای تو بس [است] هم فعل حذف شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: پیوند وابسته‌ساز ← «که»

گزینه «۳»: ضمیر پیوسته «ت» در خانقاهت نقش متمم دارد.

گزینه «۴»: جمله سه‌جزئی گذرا به مسند است.

- ۲۹ - گزینه ۴ در گزینه (۴) بین دو مصراع «ولی» حذف شده است اما با این حال باز هم با دو جمله ساده روبه‌رو هستیم نه یک جمله مرکب.

(۱): عقل می‌خواست که از آن شعله چراغ افزود
(هسته پایه) (وابسته پیرو)

(۲): اگر ز پیش بروم فتنه‌ها برانگیزد
پیوند وابسته‌ساز (وابسته پیرو) (هسته پایه)

(۳): چون حُسن عاقبت نه به رندی و زاهدی است آن به که کار خود به عنایت رها کند
پیوند وابسته‌ساز (وابسته پیرو) (هسته پایه)

نکته: چون اگر «دلیل» را برساند پیوند وابسته‌ساز می‌باشد.

- ۳۰ - گزینه ۱ در بیت الف

اگر با پدر جنگ جوید کسی پدر بی‌گمان خشم گیرد بسی
وند وابسته‌ساز جمله وابسته جمله هسته

بر او را رسد کبریا و منی که ملکش قدیم است و ذاتش غنی
جمله هسته پیوند وابسته ساز جمله هسته

تا کمال علم او ظاهر شود این همه اسرار در صحرا نهاد
وند وابسته‌ساز جمله وابسته جمله هسته

چون گرفتی عبرت از گرگ دنی پس تو رو به نیستی شیر منی
پیوند وابسته‌ساز جمله وابسته جمله هسته

۳۱ - گزینه ۲ بخندید کاین قلعه‌ای خرم است ← جمله غیر ساده

جمله هسته جمله وابسته (پیرو)

۳۲ - گزینه ۳ حُب، کدام گزینه با نهاد یا قید شروع نشده است؟ بله، گزینه سوم. «هنر خوش‌نویسی» مفعول این جمله است و در شیوه عادی جمله‌ها با نهاد یا قید شروع می‌شوند نه مفعول.

باین حال، این موضوع کافی نیست تا جمله‌ای از حالت عادی به حالت بلاغی درآید؛ زیرا اگر در جمله نهاد حذف شده باشد، طبیعی است که جمله با مفعول شروع شود!

اما در جمله گزینه سوم نهاد حذف نشده است؛ حالا می‌توان گفت که این جمله از حالت عادی خارج شده زیرا در حالت عادی ابتدا نهاد می‌آید و سپس مفعول:

حالت عادی: او هنر خوش‌نویسی را نیز همچون شعر و موسیقی خوب می‌دانست.

نهاد مفعول متمم اختیاری قید چگونگی فعل

حالت عادی: هنر خوش‌نویسی را نیز همچون شعر و موسیقی خوب می‌دانست. (فقط نهاد حذف شده)

حالت بلاغی: هنر خوش‌نویسی را نیز او همچون شعر و موسیقی خوب می‌دانست.

نهاد مفعول

۳۳ - گزینه ۲ «را» در این گزینه رای حرف اضافه می‌باشد اگر به خرد (متمم) روشنایی نبخشد...

گزینه (۱): رخ شاه کاووس را پر شرم دید

مفعول

گزینه (۳): ملک را این‌جا باید در انداخت و ...

مفعول

گزینه (۴): کرم را بین و لطف خداوندگار را بین

مفعول

۳۴ - گزینه ۲ گزینه ۱: دل‌خواهی آن قدر ← آن قدر دل‌خواهی (حالت عادی) // گزینه ۲: نهاد حذف شده اما ترتیب اجزای جمله به شیوه عادی است. // گزینه ۳: اگر خدا عشق ورز و مست نمی‌خواهدم (شیوه عادی) // عذر کمندافکنان عشق مقبول باد (شیوه عادی)

۳۵ - گزینه ۲ «را» در معنای حرف اضافه است؛ پس ابراهیم، متمم است.

۳۶ - گزینه ۱ در گزینه «۱» ضمیر مشخص شده متمم و در بقیه گزینه‌ها، نقش ضمایر مشخص شده مفعول است.

گزینه «۱»: یکی پاسخش داد ← یکی به او پاسخ داد ← ش ← متمم

گزینه «۲»: عشوه ناز تو ز بنیادم برد ← عشوه ناز تو مرا از بنیاد برد ← م ← مفعول

گزینه «۳»: دیدمش ← او را دیدم ← ش ← مفعول

گزینه «۴»: ز بند غم ایام نجاتم دادند ← مرا ز بند غم ایام نجات دادند ← م ← مفعول

۳۷ - گزینه ۲ در این گزینه در مصراع دوم دو حرف اضافه به کار رفته است ولی نه برای یک متمم. بلکه هر حرف اضافه مخصوص یک واژه یا متمم است. اما در گزینه‌های دیگر برای هر متمم ۲ حرف اضافه آمده است.

گزینه (۱): به جهان در

گزینه (۳): به رستم بر

گزینه (۴): به بند کمر بر

۳۸ - گزینه ۴ هر دو «را» در گزینه «۴» مفعولی هستند که بعد از مفعول آمده‌اند اما در گزینه‌های دیگر هم رای مفعولی آمده است هم رای حرف اضافه:

گزینه «۱»: آینه را نیست اعتبار (برای) / گل را ز گل فروش (مفعولی)

گزینه «۲»: سیل را خاشاک (مفعولی) / رهروان عشق را (برای)

گزینه «۳»: نماند جفاجوی را (برای) / درهم کشد روی را (مفعولی)

۳۹ - گزینه ۱ «را» در گزینه (۱) نشانه مفعول است و بعد از مفعول آمده است. در دستور زبان معیار امروز فقط این نوع باقی‌مانده است.

در گزینه‌های دیگر «را» در معانی مختلف حرف اضافه می‌باشد. این «را» نشانه متمم بوده و برعکس موارد دیگر بعد از متمم می‌آمده است.

گزینه (۲): یکی را: به یکی

گزینه (۳): ما را: برای ما

گزینه (۴): ما را: به ما

۴۰ - گزینه ۳ گزینه ۱: برای (لولیان، کولی‌ها) یک صفت پیشین و سه صفت پسین آمده است = ۴ ترکیب وصفی (چنان، در اینجا صفت نیست؛ چون موصوفی پس از آن نیامده است).

گزینه ۲: هیچ صفتی به کار نرفته است. (در تمام موارد، پس از «این» موصوفی نیامده است؛ پس در همه موارد «این» ضمیر اشاره است، نه صفت).

گزینه ۳: «چه» صفت تعجبی است که در مصراع نخست ۵ موصوف دارد (روی، موی، بناگوش، خط، خال) و در مصراع دوم ۴ موصوف = ۹ ترکیب وصفی (این، در هردو مصراع ضمیر اشاره است).

گزینه ۴: «این» در مصراع نخست صفت اشاره است و ۴ موصوف دارد (خط، نقطه، زمان، مکان) و در مصراع دوم نیز صفت اشاره است با ۴ موصوف (قد، قامت، رفتار، اعتدال) = ۸ ترکیب وصفی داریم.

۴۱ - گزینه ۴ در بیت‌های «۱»، «۲» و «۳» حرف «که» جمله مرکب ساخته است، اما در بیت «۴» حرف ربط وابسته‌ساز نیامده است.

۴۱ - گزینه ۱ ترکیب‌های وصفی: آن مرد / این چاه / هیچ کس / آن مرد

ترکیب‌های اضافی: پاس خود

۴۳ - گزینه ۲ (۱) لب لعل (اضافه تشبیهی) (۲) لب او (۳) روی ماه (۴) روی او

۴۴ - گزینه ۴ ترکیب‌های اضافی: ۱- چشمانم ۲- باغ خواب ۳- خوابم ۴- زندگی‌ام ۵- هستی‌اش ۶- دانه نیلوفر ۷- سرزمین خواب ۸- خواب من

۴۵ - گزینه ۲ گزینه ۱: ضمیر «ت» در هر دو مصراع مفعول است.

گزینه ۳: مفعول «برقع» است که پس از فعل «بردارد» آمده است. در سایر گزینه‌ها مفعول پیش از فعل آمده است.

گزینه ۴: ضمیر متصل «ت» در می‌فرستمت مفعول است که بعد از فعل آمده است.

۴۶ - گزینه ۳ ترکیب‌های اضافی: سرور باران‌ها، سرور فصل‌ها، روستاهای جنوب، صدرش، سینه‌اش، شرافت خاک، کرامت انسان بودن (۷مورد)

۴۷ - گزینه ۴ در این بیت منادا دیده می‌شود، اما کلمات «حافظ»، «بهار» و «سعدی» در سایر ابیات نقش منادایی ندارند.

نکته: «سعدی» در گزینه ۳ به معنای «سعد هستی» است.

۴۸ - گزینه ۱ گزینه ۱: در اینجا شاعر واقعاً عشق را صدا می‌زند // گزینه ۲: «ای» در اینجا اصلاً حرف ندا نیست و برای تأکید آمده است. // گزینه ۳: در اینجا منادا «کسی که» است و حذف شده است. // گزینه ۴: ای [کسی که] سایه رحمت خداست رحمت تو.

۴۹ - گزینه ۳ «دل، مناداست ← ای دل

۵۰ - گزینه ۴ بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: «حافظ، منادا است.

گزینه ۲: «ناصح» و «فخری» منادا است.

گزینه ۳: «درویش» منادا است.

گزینه ۴: «منادا ندارد و حافظ در اینجا «نهاد» است: «حافظ می‌رود.»

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۳	۹ - ۲	۱۷ - ۲	۲۵ - ۳	۳۳ - ۲	۴۱ - ۴	۴۹ - ۳
۲ - ۴	۱۰ - ۴	۱۸ - ۲	۲۶ - ۴	۳۴ - ۲	۴۲ - ۱	۵۰ - ۴
۳ - ۱	۱۱ - ۲	۱۹ - ۲	۲۷ - ۴	۳۵ - ۲	۴۳ - ۲	
۴ - ۴	۱۲ - ۲	۲۰ - ۳	۲۸ - ۲	۳۶ - ۱	۴۴ - ۴	
۵ - ۴	۱۳ - ۴	۲۱ - ۳	۲۹ - ۴	۳۷ - ۲	۴۵ - ۲	
۶ - ۲	۱۴ - ۴	۲۲ - ۴	۳۰ - ۱	۳۸ - ۴	۴۶ - ۳	
۷ - ۴	۱۵ - ۳	۲۳ - ۲	۳۱ - ۲	۳۹ - ۱	۴۷ - ۴	
۸ - ۲	۱۶ - ۳	۲۴ - ۲	۳۲ - ۳	۴۰ - ۳	۴۸ - ۱	